P9_TA(2023)0059

Trąšų prieinamumas ES

2023 m. vasario 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos komunikato dėl trąšų pakankamumo ir įperkamumo užtikrinimo (2022/2982(RSP))

(2023/C 283/12)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į 2022 m. lapkričio 9 d. Komisijos komunikatą „Trąšų pakankamumo ir įperkamumo užtikrinimas“ (COM(2022)0590),

— atsižvelgdamas į savo 2022 m. kovo 24 d. rezoliuciją dėl poreikio skubiai parengti ES veiksmų planą siekiant užtikrinti aprūpinimą maistu ES viduje ir už jos ribų, atsižvelgiant į Rusijos invaziją į Ukrainą ([1]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. spalio 20 d. rezoliuciją dėl sąžiningos, sveikos ir aplinkai palankios maisto sistemos pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ ([2]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. vasario 10 d. rezoliuciją dėl naujo žiedinės ekonomikos veiksmų plano ([3]),

— atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti krizės sąlygomis reaguojant į Rusijos agresiją prieš Ukrainą, sistema“ ([4]),

— atsižvelgdamas į 2022 m. kovo 23 d. Komisijos komunikatą dėl apsirūpinimo maistu užtikrinimo ir maisto sistemų atsparumo didinimo (COM(2022)0133),

— atsižvelgdamas į 2022 m. liepos 20 d. Komisijos komunikatą „Sutaupytos dujos – saugu žiemą“ (COM(2022)0360),

— atsižvelgdamas į 2020 m. gegužės 20 d. Komisijos komunikatą „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020)0381),

— atsižvelgdamas į 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/2115, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinų iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013 ([5]),

— atsižvelgdamas į 2022 m. spalio 6 d. Reglamentą (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti ([6]),

— atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1009, kuriuo nustatomos ES trešiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1069/2009 ir (EB) Nr. 1107/2009 bei panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 2003/2003 ([7]),

([1]) OL C 361, 2022 9 20, p. 2.
([2]) OL C 184, 2022 5 5, p. 2.
([3]) OL C 465, 2021 11 17, p. 11.
([4]) OL C 426, 2022 11 9, p. 1.
([5]) OL L 435, 2021 12 6, p. 1.
([6]) OL L 261 I, 2022 10 7, p. 1.
([7]) OL L 170, 2019 6 25, p. 1.

2023 m. vasario 16 d., ketvirtadienis

— atsižvelgdamas į 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyvą 91/676/EEB dėl vandenų apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių ([8]) (Nitratų direktyvą),

— atsižvelgdamas į 2023 m. sausio 4 d. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Apsirūpinimo maistu užtikrinimo veiksniai“ (angl. *Drivers of food security*) (SWD(2023)0004),

— atsižvelgdamas į Jungtinio tyrimų centro leidinį „Techniniai pasiūlymai dėl saugaus apdoroto mėšlo naudojimo viršijant Nitratų direktyvoje (91/676/EEB) nitratams jautrioms zonoms nustatytą ribą“ ([9]),

— atsižvelgdamas į klausimą Komisijai dėl Komisijos komunikato „Trąšų pakankamumo ir įperkamumo užtikrinimas“ (O-000001/2023 – B9-0010/2023),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 2 dalį,

— atsižvelgdamas į Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto pasiūlymą dėl rezoliucijos,

A. kadangi trąšos ir maisto medžiagų valdymas yra būtini siekiant užtikrinti pakankamą ir kokybišką maisto produktų gamybą ir atlieka labai svarbų vaidmenį pasaulinio apsirūpinimo maistu saugumo srityje; kadangi šiandieninis trąšų trūkumas gali turėti įtakos rytojaus pasėliams;

B. kadangi mineralinių trąšų gamyba ir kainos labai priklauso nuo gamtinių dujų prieinamumo ir įperkamumo ir jas gaminant susidaro iki 2,1 proc. pasaulyje išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ([10]); kadangi trąšų komponentų, pavyzdžiui, azoto ir amoniako, gamybai reikia daug gamtinių dujų; kadangi dujos sudaro apie 80 proc. trąšų gamybos sąnaudų;

C. kadangi Europos Sąjunga azoto ciklo biogeocheminės apytakos planetos galimybių ribas viršijo 3,3 karto, o fosforo ciklo – du kartus ([11]);

D. kadangi, 2022 m. vasario 24 d. Rusijos Federacijai neteisėtai įsiveržus į Ukrainą, prasidėjo pasaulinė mineralinių trąšų ir energetikos krizė, dėl kurios kyla grėsmė pasauliniam apsirūpinimo maistu saugumui ir didėja maisto kainos, o tai gali padaryti didelį poveikį pažeidžiamiausiems viso pasaulio gyventojams, kurie yra labai priklausomi nuo galimybės gauti įperkamo ir maistingo maisto;

E. kadangi nuo seno didelė dalis gamtinių dujų, naudojamų trąšoms ES gaminti, atiteka iš Rusijos Federacijos; kadangi Rusijos Federacija yra pagrindinė trąšų ir pagrindinių jų komponentų tiekėja pasaulyje; kadangi Rusija, kaip politiniu ginklu, piktnaudžiauja savo dominavimu dujų tiekimo ir trąšų rinkose; kadangi dėl vis dar didelio masto mineralinių trąšų naudojimo gali būti pakurstyti Rusijos kariniai veiksmai ir remiami kiti autokratiniai režimai;

F. kadangi infliacija daro didelį poveikį Europos žemės ūkio sektoriui, ypač todėl, kad dėl jos dabartiniam bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) biudžetui daromas didelis spaudimas;

([8]) OL L 375, 1991 12 31, p. 1.
([9]) Huygens, D., Orveillon, G., Lugato, E., Tavazzi, S., Comero, S., Jones, A., Gawlik, B. and Saveyn, H., *Technical proposals for the safe use of processed manure above the threshold established for Nitrate Vulnerable Zones by the Nitrates Directive (91/676/EEC)*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020.
([10]) https://www.nature.com/articles/s41598-022-18773-w.
([11]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en, p. 26.

G. kadangi daug Europos mineralinių trąšų gamintojų sumažino savo veiklos mastą arba visiškai sustabdė gamybą, daugiausia dėl padidėjusių gamtinių dujų kainų, taip pat dėl taikomų mokesčių ir konkurencijos su šalimis, kuriose taikoma mažiau biurokratinių reikalavimų, todėl atsirado trūkumas, didėja trąšų kaina ir mažėja derlius, nes ūkininkai negali gauti trąšų, kurių jiems reikia, kad galėtų patenkinti gamybos poreikius, o tai galiausiai daro poveikį maisto pakankamumui ir įperkamumui;

H. kadangi didžiausi pasaulyje trąšų gamintojai gauna rekordinį pelną ([12]);

I. kadangi dabar ūkininkai turi spręsti klausimą, kiek jie gali rizikuoti, priimdami su sėja ir gamyba susijusius sprendimus, arba netgi nuspręsti visiškai nutraukti žemės ūkio veiklą, nes trąšų kainos labai svyruoja ir per pastaruosius dvejus metus padidėjo iki Europoje niekada nematyto lygio, o tai turi įtakos ūkininkų pajamų lygiui ir netgi ūkių valdymui; kadangi nėra garantijų, kad bus galima gauti trąšų gamybai reikalingų žaliavų, todėl auginimo sezono metu ūkiuose gali pritrūkti trąšų;

J. kadangi didėjančios žemės ūkio gamybos sąnaudos per pastaruosius dvejus metus buvo vienas iš pagrindinių veiksnių, nulėmusių dideles maisto prekių kainas; kadangi šiuo metu numatomos būsimos 2023 m. derliaus javų kainos gali neatspindėti dabartinių gamybos sąnaudų, todėl grąža gali būti mažesnė už gamybos sąnaudas; kadangi kai kuriose valstybėse narėse, ypač tose, kurios yra netoli Ukrainoje vykstančio karo, pardavimo kaina jau nepadengia gamybos sąnaudų; kadangi ūkininkai, įsigydami brangiai kainuojančias trąšas, susiduria su rizika, nes trąšų kainos per trumpą laiką gali gerokai sumažėti;

K. kadangi dėl padidėjusių likvidumo reikalavimų ir trąšų rinkos nepastovumo daug smulkių prekybininkų negali rizikuoti ateiti į rinką, o dėl to mažėja konkurencingumas; kadangi Komisija turėtų imtis priemonių šiai rizikai mažinti, kad būtų sudarytos sąlygos didesnei konkurencijai;

L. kadangi sąžiningos, sveikos ir aplinkai palankios maisto sistemos strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ nustatytas tikslas bent 50 proc. sumažinti maisto medžiagų praradimą, kartu užtikrinant, kad nesumažėtų dirvožemio derlingumas; kadangi Parlamentas savo 2021 m. spalio 20 d. rezoliucijoje dėl šios strategijos palankiai įvertino šį tikslą, taip pat pabrėžė būtinybę užtikrinti, kad nesumažėtų dirvožemio derlingumas; kadangi pasiekus šį tikslą trąšų naudojimas iki 2030 m. sumažėtų bent 20 proc.;

M. kadangi kilus dabartinei mineralinių trąšų nepakankamumo krizei išryškėja esminis gyvulininkystės vaidmuo užtikrinant Europos žemės ūkio pusiausvyrą, nes ji padeda išlaikyti augalų auginimą pakeičiant ir papildant mineralines trąšas; kadangi tebėra daug šiuo metu visapusiškai neišnaudojamų organinių maisto medžiagų šaltinių, tokių kaip gyvulių mėšlas, degazuotasis substratas, vabzdžių atmatos ir nuotekų dumblas; kadangi organinių maisto medžiagų perdirbimas į organinius tręšiamuosius produktus gali atlikti svarbų vaidmenį siekiant strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ir Sąjungos klimato tikslų;

N. kadangi pagal sudėtinį sausros rodiklį (angl. CDI), įskaitant pirmąsias dešimt 2022 m. rugpjūčio mėn. dienų, 47 proc. Europos teritorijos atitiko įspėjimo dėl didelės sausros sąlygas, o 17 proc. – pavojaus sąlygas; kadangi 2022 m. pavasarį nuo sausros nukentėjo tie regionai, kuriuose sąlygos pablogėjo labiausiai ([13]);

O. kadangi pagal mėšlo tvarkymo sistemas iš mėšlo išgaunant azotą (RENURE) sudaromos sąlygos pereiti prie labiau žiedinės ekonomikos ir efektyviau naudoti išteklius ES maisto sistemoje;

P. kadangi Komisijos Jungtinis tyrimų centras nustatė saugaus apdoroto mėšlo naudojimo viršijant Nitratų direktyvoje nitratams jautrioms zonoms nustatytą ribą kriterijus;

([12]) https://grain.org/system/articles/pdfs/000/006/903/original/The%20Fertiliser%20Trap%20English%20-%20Embargoed%208th%20November%202022.pdf?1667838216.

([13]) https://edo.jrc.ec.europa.eu/documents/news/GDO-EDODroughtNews202208_Europe.pdf.

2023 m. vasario 16 d., ketvirtadienis

1. atkreipia dėmesį pranešimus, kad 2022 m. rugsėjo mėn. azoto trąšų kainos padidėjo 149 proc., ir palankiai vertina Komisijos komunikatą dėl trąšų bei jos plataus užmojo tikslą užtikrinti trąšų pakankamumą ir įperkamumą priimtinomis kainomis, kad būtų užtikrintas ES žemės ūkio sektoriaus atsparumas;

2. pabrėžia, kad visų rūšių trąšų ir tręšiamųjų produktų pakankamumas yra labai svarbus siekiant aprūpinti ES piliečius maistu ir užtikrinti pasaulinį apsirūpinimo maistu saugumą, taip pat užtikrinti dirvožemio derlingumą ir išvengti dirvožemio nualinimo; pažymi, kad trąšų gamyba taip pat yra labai svarbi gaminant transporto sektoriui skirtą *AdBlue* ir maisto pramonės sektorių aprūpinant CO_2; yra susirūpinęs dėl precedento neturinčio azoto trąšų kainų padidėjimo, kurį taip pat nulėmė tokie veiksniai kaip aukštos gamtinių dujų kainos ir sutrikdyta prieiga prie dujų išteklių, ir pabrėžia, kad tai gali padaryti didelį poveikį žemės ūkio gamybos sąnaudoms ir ES žemės ūkio sektoriaus konkurencingumui;

3. pabrėžia, kad dėl trąšų nepakankamumo 2022 m. buvo išeikvoti dirvožemyje esantys trąšų atsargų likučiai, o tai gali padaryti didelį poveikį Europos maisto produktų gamybai 2023 m.;

4. mano, kad Komisijos komunikate išdėstytos priemonės yra geras atspirties taškas, ypač siekiant nedelsiant reaguoti į šią trąšų krizę, tačiau šių priemonių toli gražu nepakanka, kad būtų pašalinti trąšų rinkų iškraipymai ir užtikrintas ilgalaikis strateginis savarankiškumas trąšų srityje; ragina Komisiją parengti ilgalaikę ES trąšų strategiją ir iki 2023 m. birželio mėn. pristatyti ilgalaikę ES tvarių dirvožemio maisto medžiagų strategiją; ragina nedelsiant imtis holistinių veiksmų siekiant išvengti naujos priklausomybės nuo importuojamų trąšų ar energijos ir energijos nešiklių importo ir užtikrinti pasaulinį apsirūpinimo maistu saugumą skatinant tvarią ir aplinkai atžvalgią maisto produktų gamybą, kuri būtų pritaikyta prie klimato kaitos, kartu atsižvelgiant į regionines, Europos ir pasaulines ekonomines ir socialines aplinkybes;

5. pabrėžia, kad ES lygmeniu reikalingi ilgalaikiai sprendimai, ypač siekiant išvengti bet kokių ekonominių iškraipymų tarp valstybių narių žemės ūkio sektorių;

6. primena, kad net trumpalaikis trąšų nepakankamumas ar neįperkamumas gali kelti pavojų galimybėms laiku užauginti pasėlius ir padaryti neigiamą poveikį ūkininkų pajamoms; taip pat primena, kad tai gali prisidėti prie maisto stygiaus;

7. atkreipia dėmesį į padidėjusių gamybos sąnaudų poveikį ES žemės ūkiui ir pabrėžia, kad ūkininkai iš kitų regionų, pavyzdžiui, Rusijos ir Pietų Amerikos, gali įsigyti gerokai pigesnių trąšų, o tai kenkia ES ūkininkų konkurencingumui;

Veiksmai trumpuoju laikotarpiu

8. ragina valstybes nares ir Komisiją apsvarstyti galimybę 2023 finansiniais metais pasinaudoti žemės ūkio rezervu, siekiant suteikti neatidėliotiną pagalbą ūkininkams, susiduriantiems su sparčiai didėjančiomis trąšų kainomis ir dėl to augančiomis gamybos sąnaudomis;

9. vis dėlto pabrėžia, kad šio krizių rezervo panaudojimas nėra pakankamas finansinis atsakas iššūkiams atremti ir kad norint įveikti dabartinę krizę reikia imtis ryžtingesnių veiksmų; ragina Komisiją ir valstybes nares, kol rinka stabilizuosis ir atsiras alternatyvų mineralinėms trąšoms, užtikrinti paramą ūkininkams; pažymi, kad nuosekliai mažinant BŽŪP biudžetą ir tuo pat metu didėjant infliaciniam spaudimui dar labiau sumažėjo ES ūkininkų gyvybingumas;

10. ragina valstybes nares, siekiant užtikrinti ilgalaikį apsirūpinimą maistu, konkurencingumą pasaulinėje rinkoje ir veikiantį transporto sektorių, šiomis aplinkybėmis nacionaliniuose ekstremaliųjų situacijų valdymo planuose pirmenybę teikti nuolatinei ir nepertraukiamai prieigai prie gamtinių dujų ir elektros energijos prieinamomis kainomis trąšų ir susijusios *AdBlue* bei CO_2 gamybos tikslais;

11. nuogąstauja, kad dėl paramos ūkininkams ir trąšų gamintojams pagal laikinąją valstybės pagalbos sistemą krizės sąlygomis gali kilti renacionalizacijos, susiskaidymo ir konkurencijos įvairiose rinkose bei tarp pavienių ūkininkų rizika; pabrėžia, kad pirmenybė turi būti teikiama bendroms priemonėms, ir atkreipia dėmesį į būtinybę sudaryti vienodas sąlygas bei užtikrinti sąžiningą išteklių paskirstymą visoje Sąjungoje;

12. atsižvelgdamas į tai, primena, kad per daugiametės finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūrą būtų galima padidinti BŽŪP biudžetą ir atsižvelgti į didelį infliacijos poveikį gamybos sąnaudoms ir ūkių pajamoms; ragina ES ieškoti alternatyvių, su BŽŪP nesusijusių finansavimo šaltinių, parengti atitinkamas priemones trąšų įperkamumui ir pakankamumui ES užtikrinti ir sušvelninti trąšų deficito ekonominį poveikį;

13. primena valstybėms narėms, kad jos pagal savo BŽŪP strateginius planus gali kurti specialias ekologines sistemas, kuriomis būtų skatinamas tręšimas organinėmis trąšomis arba aktyvesnis optimalaus dirvožemio pH lygio palaikymas, nes tokiais atvejais reikėtų naudoti mažiau trąšų ir būtų kuo geriau panaudojami riboti ištekliai, arba imtis skyriuje „Kiti sektoriai“ numatytų sektorinių intervencinių priemonių, kurios, be kita ko, gali apimti priemones, kuriomis siekiama skatinti plėtoti tręšimo mineralinėmis trąšomis alternatyvas, remti bendrus ir bendradarbiavimu grindžiamus požiūrius į trūkumo scenarijus ir taikyti inovacijas bei technologijas siekiant sumažinti trąšų naudojimą;

14. pripažįsta žemės ūkio maisto produktų kooperatyvų vaidmenį, atsižvelgdamas į jų logistinius, organizacinius ir ekonominius pajėgumus skatinti trąšų gamybos vietos lygmeniu projektus tiek panaudojant gyvulininkystės išteklius, tiek siekiant surasti alternatyvas iš iškastinio kuro gaminamoms trąšoms, ir mano, kad jiems turėtų būti teikiama diferencijuota parama;

15. ragina Komisiją, siekiant spręsti su trąšomis susijusias problemas, padėti valstybėms narėms rasti sprendimus, kaip veiksmingai pasinaudoti BŽŪP strateginiais planais; ragina valstybes nares prireikus peržiūrėti BŽŪP nacionalinius strateginius planus, siekiant panaikinti spragas ir optimizuoti bei sumažinti trąšų naudojimą ir maisto medžiagų praradimą, skatinti mineralines trąšas pakeisti ir papildyti maisto medžiagomis iš organinių šaltinių ir pradėti sparčiau naudoti tinkamas tręšimo priemones, kad būtų užtikrintas dirvožemio derlingumas ir optimalus derlius, kartu užkertant kelią anglies dioksido nutekėjimui į regionus, kuriuose taikomi žemesni gamybos standartai; pabrėžia, kad šie planai turėtų būti peržiūrimi laiku ir su sąlyga, kad nesumažės produkcijos kiekis ir kokybė, ir kad šios peržiūros neturėtų būti laikomos valstybių narių BŽŪP nacionalinių strateginių planų pakeitimais, kuriuos galima atlikti tik kartą per metus; atkreipia dėmesį į aiškią naudą, kurią šiomis aplinkybėmis, kaip viena iš tręšimo priemonių, gali suteikti sėjomaina naudojant ankštinius augalus, kurie gali fiksuoti nitratus ir taip sumažinti tręšimo poreikį; ragina Komisiją užtikrinti, kad visos valstybės narės skatintų savo ūkininkus auginti tarpinius pasėlius atsižvelgiant į BŽŪP geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės standartus;

16. ragina valstybes nares visapusiškai išnaudoti galimybes, kurių suteikiama pagal neseniai priimtą Reglamento (ES) 2019/1009, kuriuo peržiūrėtos ES tręšiamųjų produktų tiekimo rinkai taisyklės ir sudaromos sąlygos atverti ES bendrąją rinką organinėms ir iš biologinių atliekų pagamintoms trąšoms, leidžiant jas žymėti CE ženklu;

17. ragina Komisiją atnaujinti Sąjungos teisės aktuose nustatytą gyvulių mėšlo apibrėžtį aiškiai atskiriant apdorotą ir neapdorotą mėšlą, kad šios mėšlo rūšys būtų tinkamai reguliuojamos atsižvelgiant į skirtingą jų sudėtį ir taršos riziką;

18. ragina Komisiją rinkti mokslinius duomenis apie fermentuoto mėšlo ir kitų perdirbtų organinių maisto medžiagų poveikį klimato kaitai ir vandens taršos rizikai; ragina Komisiją pasinaudoti fermentuoto mėšlo ir kitų perdirbtų organinių maisto medžiagų teikiama nauda aplinkai, jeigu tai moksliškai įrodyta, skatinant jų naudojimą ir galbūt pritaikant teisės aktus;

19. apgailestauja dėl to, kad komunikatu nesudaromos palankesnės sąlygos naudoti organines cheminių trąšų alternatyvas, pavyzdžiui, RENURE (iš mėšlo išgautą azotą), iš biologinių atliekų susidarantį degazuotąjį substratą, gaunamą anaerobiniu būdu skaidant gyvulių srutas, ir bet kokias kitas veiksmingas ir patikrintas priemones, kurios gali būti naudojamos tiek žemės ūkio, tiek gyvulininkystės sektoriuje; ragina šiuo tikslu iš dalies pakeisti Nitratų direktyvos III priedą, kartu toliau laikantis veiksmingumo ir saugos principų; tuo tarpu, atsižvelgdamas į dabartinę krizę, ragina taikyti laikiną nukrypti leidžiančią nuostatą, nes RENURE produktais ir degazuotuoju substratu galima pakeisti chemines trąšas ir dėl to nebus išmetama papildomų teršalų, nebus prarandamas azotas ar nepadidės mėšlo gamyba; ragina Komisiją nedelsiant ir vėliausiai savo būsimame integruoto maisto medžiagų valdymo veiksmų plane (INMAP) pasiūlyti teisėkūros priemonių, kuriomis būtų užtikrinamas teisėtas ir saugus Jungtinio tyrimų centro nustatytų kriterijų taikymas, kad būtų galima saugiai naudoti RENURE viršijant Nitratų direktyvoje nitratams jautrioms zonoms nustatytas ribas;

20. pažymi, kad vabzdžių atmatų, kaip trąšų, naudojimas gali atlikti svarbų vaidmenį tenkinant dirvožemio maisto medžiagų poreikius; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją skatinti naudoti vabzdžių atmatas kuo greičiau panaikinant nereikalingą su teisėkūra susijusią ir administracinę naštą;

21. pabrėžia, kad dėl bet kokio delsimo pakartotinį iš apdoroto mėšlo gaunamų maisto medžiagų naudojimą tokiomis pat sąlygomis pripažinti cheminėmis trąšomis ir toliau neužtikrinamos vienodos sąlygos vienodų savybių turinčių tręšiamųjų produktų atžvilgiu;

22. ragina Komisiją ir Tarybą pratęsti laikinai sustabdytą importo muitų taikymą visoms mineralinėms trąšoms, išskyrus trąšas iš Rusijos ar Baltarusijos, siekiant užtikrinti didesnį trąšų prieinamumą ūkininkams ir taip sumažinti kainų svyravimus, taip pat didinti Europos rinkos dinamiškumą gerinant logistiką ir mažinant administracinę naštą; pabrėžia, kad ES neturėtų pakeisti vienos priklausomybės kita, šį kartą – priklausomybe nuo importuojamų trąšų, taip pat kelti pavojaus perėjimui prie mažo anglies dioksido pėdsako Europos trąšų pramonės, nes kitaip labai padidėtų visame pasaulyje išmetamas CO_2 kiekis, o tai trukdytų siekti Paryžiaus klimato tikslų;

23. ragina sukurti prekiautojams skirtą paramos mechanizmą, kad būtų galima valdyti trąšų pirkimo dideliais kiekiais riziką; atkreipia dėmesį į būtinybę užtikrinti, kad prekiautojai galėtų patekti į rinką mažesnės rizikos sąlygomis, įdiegiant išankstinio pirkimo sistemą, kuria jie būtų apsaugomi nuo netvarios skolos kaupimosi;

24. apgailestauja dėl to, kad Komisija nepateikė maisto medžiagų praradimo sumažinimo bent 50 proc. iki 2030 m. poveikio vertinimo, ir ragina nedelsiant imtis veiksmų šiai padėčiai ištaisyti;

25. ragina Komisiją įvertinti galimybę parengti bendro trąšų pirkimo ES lygmeniu mechanizmo sukūrimo taisykles;

26. ragina Komisiją ir Tarybą gerinti Europos trąšų rinkos veikimą mažinant logistikos kliūtis ir užtikrinti pusiausvyrą, ypač importo srityje, mažinant trąšų importui ir prekybai tenkančią administracinę naštą ir sudarant palankesnes sąlygas platintojams bei ūkininkams ne sezono metu pirkti ir sandėliuoti trąšas;

27. pripažįsta padidėjusius prekybininkų likvidumo poreikius ir būtinybę užtikrinti per Europos Centrinį Banką teikiamą finansavimą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos skolintis ir iš anksto pirkti trąšas;

28. ragina Komisiją, siekiant palengvinti trąšų tiekimą vidutinės trukmės laikotarpiu, sudaryti strategines sąjungas su patikimais partneriais;

29. pabrėžia, kad manipuliavimas rinka daro neigiamą poveikį trąšų tiekimui ir gali turėti įtakos išankstinių sandorių dėl grūdų ir pašarų sudarymui, o dėl to vartotojams toliau didėja maisto kainų infliacija;

Vidutinės trukmės ir ilgalaikiai veiksmai

30. atkreipia dėmesį į tai, kad mineralinių trąšų žaliavos, gamtinės dujos, fosforas ir kalis daugiausia išgaunami už ES ribų, dažnai autokratinių režimų valdomose teritorijose, ir kad nėra realu trumpuoju ar net vidutinės trukmės laikotarpiu savarankiškai apsirūpinti mineralinėmis trąšomis; todėl ragina daugiau dėmesio skirti vidutinės trukmės ir ilgalaikėms priemonėms, įskaitant investicijas ir naujus verslo modelius, kurios padėtų sumažinti arba panaikinti galimą žalingą priklausomybę nuo importo, ypač išvengti naujos tokios priklausomybės atsiradimo, didinti ES strateginį savarankiškumą trąšų srityje, ypač mažinant priklausomybę nuo iškastinio kuro ir žaliosioms trąšoms gaminti pradedant naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, suteikiant daugiau galimybių gauti organinių trąšų ir maisto medžiagų iš perdirbtų atliekų srautų ir didinant ūkininkavimo žiediškumą, taip stiprinant ES žemės ūkio sektoriaus atsparumą;

31. pažymi, kad svarbus naujojo ES pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmo (PADKM) tikslas yra užkirsti kelią anglies dioksido nutekėjimui, kuris turėtų būti derinamas su kitais ES tikslais, pavyzdžiui, tikslu užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą;

32. ragina imtis neatidėliotinų veiksmų, be kita ko, užtikrinti tinkamą reglamentavimą ir finansavimą, kad esama ES trąšų pramonė galėtų veiksmingai ir skubiai mažinti gamybos procesų priklausomybę nuo iškastinio kuro, siekiant panaikinti priklausomybę nuo gamtinių dujų, kartu ES ūkininkus aprūpinant nenaudojant iškastinio kuro gaminamomis mažo anglies dioksido pėdsako trąšomis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių;

33. pažymi, kad Rusijos dujos, naudojamos trąšoms gaminti, prisideda prie karo Ukrainoje finansavimo; todėl ragina kuo greičiau skirti pakankamai išteklių, kad būtų panaikinta priklausomybė nuo šių dujų;

34. pabrėžia, kad reikia sparčiau mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir didinti azoto trąšų pramonės tvarumą bei atsparumą, trąšoms gaminti naudojant nuo iškastinio kuro nepriklausomą, mažo anglies dioksido pėdsako ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją bei perdirbtas maisto medžiagas, visų pirma kompostuojant mėšlą gaunamą azotą, kad būtų galima mažinti priklausomybę nuo gamtinių dujų; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją pateikti naujų pasiūlymų, kaip paskatinti mažųjų ir vidutinių biodujų įmonių steigimą siekiant visoje Europoje gaminti trąšas ir energiją, strategiškai daugiausia dėmesio skiriant regionams, kad ūkininkams būtų padedama kurti tvarią ES vertės grandinę, padėsiančią sumažinti ES priklausomybę nuo trečiųjų šalių; pažymi, kad anaerobinio skaidymo įrenginių, kurių pagrindinis strateginis tikslas yra biometano ir degazuotojo substrato gamyba, skaičiaus didinimas žemės ūkio sektoriuje neturėtų būti finansuojamas tik BŽŪP lėšomis;

35. ragina Komisiją pasiūlyti vidutinės trukmės ir ilgalaikių politikos priemonių, kuriomis būtų sudarytos sąlygos naudoti RENURE produktus, šiuos produktus, remiantis moksliniais kriterijais, priskiriant cheminių trąšų pakaitalų kategorijai, kad ūkininkai galėtų mažinti savo priklausomybę nuo cheminių trąšų ir didinti ūkių žiediškumą, šiuo tikslu panaudojant tokias liekanas kaip mėšlas;

36. atkreipia dėmesį į Europos jūros vėjo energijos teikiamas galimybes gaminti elektros energiją vandenilio ir amoniako gamybos tikslais; ragina Komisiją išnagrinėti galimybę sukurti integruotą modelį, pagal kurį amoniakas būtų gaminamas ir kaip tvarus jūrų transporto kuras, ir kaip tvarus trąšų išteklius;

37. ragina Komisiją pateikti poveikio vertinimą, kuriame būtų išsamiai išnagrinėtas ES ūkininkavimo sektoriaus aprūpinimas maisto medžiagomis iš mineralinių, organinių-mineralinių ir organinių trąšų, daugiausia dėmesio skiriant galimybėms pasiekti ilgalaikį tikslą užtikrinti savarankišką apsirūpinimą maisto medžiagomis;

38. pabrėžia, kad reikia kurti ateities iššūkiams pritaikytus suskystintų gamtinių dujų terminalus, kad būtų galima lengviau valdyti tiek vandenilio, tiek amoniako gamybos procesus;

39. pabrėžia, kad reikia didinti ūkininkų vykdomo tręšimo ir maisto medžiagų naudojimo veiksmingumą skatinant tvarumą ir optimizavimą, visų pirma sudarant sąlygas pasinaudoti pritaikytomis techninėmis konsultacijomis, skaitmenizacija, inovacijomis, tiksliojo ūkininkavimo praktika ir maisto medžiagų valdymo priemonėmis, suteikiančiomis galimybę tobulinti ūkininkavimo praktiką, taip pat pirmenybę teikiant agroekologinei praktikai ir ją remiant; pabrėžia, kad norint pasiekti šį tikslą reikia prisiimti finansinius įsipareigojimus;

40. pripažįsta pažangą, padarytą keičiant dirbtines trąšas taikant išplėtotus šiuolaikinius agroekologinius metodus, naudojamus novatoriškuose ūkiuose vykdant kasdienio ūkininkavimo veiklą; ragina skleisti tokią praktiką teikiant konsultavimo paslaugas, palaikant ūkininkų tarpusavio mainus ir mokyklose;

41. ragina daugiau dėmesio skirti žiedinei ekonomikai ir agroekologijai, taigi įgyvendinant ES mokslinių tyrimų programas labiau sutelkti dėmesį į mokslinius tyrimus, susijusius su inovacijų diegimu, be kita ko, sparčiau naudojant RENURE ir padedant iš naujo atrasti ir skleisti agroekologijos žinias, metodus ir inovacijas bei jais dalytis, ypač ūkininkavimo mokyklose ir teikiant konsultavimo paslaugas, kad būtų galima kurti naujas trąšas ar kitas alternatyvas ir skatinti tikslųjį ūkininkavimą;

42. ragina Komisiją kaupti valstybių narių informaciją ir patirtį apie tokią praktiką kaip trąšų naudojimo optimizavimas, maisto medžiagų perdirbimas ir alternatyvių maisto medžiagų naudojimas ir ja dalytis, kartu taip pat atsižvelgiant į kliūtis, su kuriomis susiduriama laipsniškai didinant šių alternatyvų naudojimo mastą, ir išsamiai nurodyti, kaip būtų galima įveikti šiuos sunkumus; ragina valstybių narių lygmeniu įgyvendinti ir išplėtoti Ūkių tvarumo priemonę (FaST), kad ES ūkininkams būtų teikiamos prie individualių poreikių pritaikytos ir tikslios konsultacijos maisto medžiagų valdymo, įskaitant trąšoms taikomus reikalavimus, klausimais; šiuo požiūriu pritaria tam, kad būtų taikomos skaitmeninės sprendimų rėmimo priemonės, ypač kolektyviniuose ir kooperatyviniuose ūkiuose, siekiant įveikti dėl mažo ūkių dydžio atsirandančius apribojimus;

43. atkreipia dėmesį į didelę galimybę sumažinti bendrą Sąjungos priklausomybę nuo cheminių trąšų veiksmingiau naudojant iš gyvulių gaunamą organinį mėšlą, auginant azotą fiksuojančius pasėlius, pavyzdžiui, dobilus, ir taikant maisto medžiagų valdymo metodus; ragina Komisiją finansiškai remti šių priemonių naudojimą ir plėtrą;

44. pripažįsta, kad iš gyvulių gaunamas organinis mėšlas yra labai svarbus aspektas pereinant prie tvaresnių maisto sistemų ir atlieka svarbų vaidmenį daugelyje ekologinio ūkininkavimo sistemų;

45. primygtinai ragina Komisiją įvairinti trąšų tiekimo šaltinius ir nustatyti naujus bei tvariai plėtoti esamus naudingųjų iškasenų telkinius ES, kad būtų sumažinta priklausomybė nuo užsienio rinkų ir skatinamas didesnis savarankiškas apsirūpinimas; pabrėžia, kad ES, siekdama mažinti priklausomybę nuo azoto trąšų, turi ilguoju laikotarpiu plėtoti organinių trąšų tiekimo grandinę ir agroekologinius metodus;

46. ragina skubiai priimti teisės aktus dėl naujų augalų selekcijos metodų, įskaitant visų pirma naujus genomikos metodus, kurie padės didinti pasėlių derlių nedidinant trąšų poreikio; ragina Komisiją ir valstybes nares remti naujų augalų selekcijos metodų, įskaitant naujus genomikos metodus, mokslinius tyrimus ir plėtrą;

47. ragina Komisiją peržiūrėti visus ES nebenaudojamus trąšų gamybos pajėgumus ir nustatyti, kuriose srityse būtų galima didinti gamybos pajėgumus;

48. palaiko žaliųjų trąšų, pavyzdžiui, amoniako iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, gamybą naudojant vietos išteklius ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją;

49. pritaria tam, kad, nekeliant pavojaus tikslui užtikrinti apsirūpinimo maistu saugumą, ankštiniai augalai būtų naudojami dirvožemio kokybei palaikyti ir gerinti, ir ragina ES lygmeniu auginti daugiau ankštinių augalų, kad būtų padidinta biologinė įvairovė ir azoto fiksacija; ragina Komisiją laiku pateikti Europos baltymų strategiją, daug dėmesio skiriant ankštinių augalų auginimui ūkininkavimo praktikos tobulinimo tikslais;

50. pabrėžia, kad reikia remti ūkių lygmeniu atliekamus dirvožemio ir mikroelementų tyrimus; pabrėžia, kad tokios žinios suteikia galimybę ūkininkams planuoti veiksmingesnį tręšimą, auginimą ir dirvožemio valdymą, taip pat yra tvarios sėjomainos programos pagrindas; ragina Komisiją pradėti įgyvendinti iniciatyvą „Pasitikrink dirvožemį nemokamai“, apie kurią buvo paskelbta ES 2030 m. dirvožemio strategijoje, ir įgyvendinamos ekologinės sistemos arba antrojo ramsčio priemonės forma teikti techninę bei finansinę paramą;

51. atkreipia dėmesį į sėjomainos svarbą dirvožemio derlingumui;

52. pabrėžia, kad reikia toliau teikti finansinę paramą ūkininkams, kurie naudoja kalkes, augina dobilus ir įvairių rūšių žolynus, kad padėtų sumažinti bendrą mūsų priklausomybę nuo trąšų ir pasiekti strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ tikslus;

53. ragina dažniau naudoti biostimuliatorius, kad didinant maisto medžiagų įsisavinimą ir efektyvumą būtų optimizuotas tręšimas, didinamas pasėlių atsparumas abiotiniam stresui, kurį sukelia klimato kaitos poveikis, pavyzdžiui, sausros ir ekstremali temperatūra, ir gerinamas jų veikimas; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją investuoti į Europos maisto saugos tarnybos turimą patirtį ir ekspertų skaičių ir sparčiau įvertinti bei patvirtinti naujus biostimuliatorius;

54. pripažįsta, kad didėjančios kainos ekologiniam ūkininkavimui daro mažesnį poveikį, tačiau, kol bus pereita prie tvarių trąšų naudojimo, ES trąšų pramonė turi turėti galimybę importuoti reikiamus išteklius, įskaitant dujas, kad būtų galima gaminti trąšas pačioje ES ir užtikrinti, kad nekiltų grėsmė ES derliaus perspektyvoms; ragina Komisiją sparčiau įgyvendinti jos komunikate išdėstytas priemones, kad būtų sumažinta taikant Europos pasirengimo apsirūpinimo maistu krizėms ir reagavimo į jas mechanizmą nustatyta rizika ir pažeidžiamumas;

55. be to, ragina, siekiant gerinti dirvožemio būklę ir didinti jo derlingumą, naudoti kompostą ir kitas dirvožemio gerinimo medžiagas, kartu prisidedant prie kovos su sausromis, turint omenyje tai, kad šie produktai gali kaupti vandenį;

56. pažymi, kad azoto suboksidas sudaro didelę ES žemės ūkio sektoriuje išmetamų teršalų dalį, todėl ragina naudoti azoto suboksido neišskiriančias trąšas ir joms teikti pirmenybę;

57. palankiai vertina tai, kad Komisija paskelbė parengsianti integruotą maisto medžiagų valdymo veiksmų planą; pritaria tam, kad būtų pripažinta subalansuotos pasėlių mitybos svarba gerai dirvožemio būklei ir maisto produktų gamybai ir nešališkai ieškoma alternatyvių daug maisto medžiagų turinčių šalutinių srautų bei energijos išteklių, skatinant naudoti visas saugias biologines atliekas ir šalutinius gyvūninius produktus; pabrėžia, kad integruotame maisto medžiagų valdymo veiksmų plane daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama maisto medžiagų naudojimo efektyvumo didinimui, skatinama kurti žaliąsias trąšas ir optimizuoti mineralinių ir organinių trąšų naudojimą taikant tiksliojo ūkininkavimo metodus, planuojant maisto medžiagų valdymą ir tobulinant laikymo ir vežimo praktiką, kartu neužkraunant nereikalingos papildomos naštos ūkininkams, visapusiškai laikantis reguliavimo reikalavimais nustatytų ribų ir imantis atsargumo priemonių, susijusių su atsparumu antimikrobinėms medžiagoms;

58. pažymi, kad šiuo metu žmonių atliekos yra viena iš pagrindinių neuždarytų maisto medžiagų apykaitos ciklo vietų, nes į nuotekas patenkančios maisto medžiagos dažniausiai nėra grąžinamos į žemės ūkio paskirties dirvožemį; ragina Komisiją toliau skatinti taikyti metodus, padedančius išgauti maisto medžiagas iš nuotekų dumblo, be kita ko, nustatant medžiagų, kurias galima regeneruoti iš nuotekų valymo įrenginių, nelaikymo atliekomis kriterijus ir parengiant saugaus jų naudojimo žemės ūkio paskirties dirvožemyje kriterijus;

59. ragina užtikrinti, kad gyvulių laikymas daugumoje teritorijų taptų vienu iš ilgalaikių žemės ūkio politikos tikslų; mano, kad į ES žemės ūkio strategiją turėtų būti įtrauktas vienodesnio organinių trąšų prieinamumo klausimas;

60. ragina išnagrinėti galimybę, turint omenyje taršos mažinimo tikslą, padidinti regionams pagal Nitratų direktyvą suteikiamą lankstumą; ragina Komisiją apsvarstyti galimybę priimti taisykles dėl suderinto azoto balanso vienai valdai ir leisti organinėms trąšoms ir lygiaverčiams produktams netaikyti 170 kg azoto vienam hektarui per metus ribos, atsižvelgiant į įvairias sąlygas konkrečiose valstybėse narėse ir regionuose, kuriuose yra palankios klimato sąlygos, taip pat atsižvelgiant į efektyvų trąšų naudojimą, tręšimo optimizavimą, biologinių atliekų ir antrinių maisto medžiagų šaltinių bei biostimuliatorių naudojimą;

61. reiškia susirūpinimą dėl to, kad trąšų rinkoje trūksta skaidrumo, ir pritaria tolesniems veiksmams, kuriais būtų siekiama didinti skaidrumą ir visuomenės informavimą tiek ES, tiek pasauliniu lygmeniu šioje rinkoje ir trąšų gamybai naudojamų žaliavų srityje; ragina Komisiją atidžiai stebėti perviršinį pasaulinių trąšų gamintojų pelną ir prireikus tirti kartelinius susitarimus ir dominuojančias padėtis rinkoje, išnagrinėti galimybes apmokestinti nenumatytą pelną ir pateikti pasiūlymų šiuo klausimu, kad būtų kovojama su nesąžininga konkurencija; ragina Komisiją įsteigti rinkos stebėjimo centrą, kuris stebėtų tarptautinį ir vidaus trąšų tiekimą ir atsargas, ir stengtis sumažinti spekuliacijos rinkoje poveikį;

62. atkreipia dėmesį į tai, kad vidutinės išlaidų energijai ir trąšoms dalys, palyginti su bendromis gamybos sąnaudomis ES valstybėse narėse ir metais, siekia atitinkamai 8 proc. ir 6 proc., tačiau išlaidų dalys įvairiose šalyse ir įvairiais metais yra labai nevienodos ([14]); todėl mano, kad atėjo laikas ir yra tikslinga paspartinti išorės konvergencijos procesą, kad ūkininkai tose valstybėse narėse, kuriose šis procesas dar neužbaigtas, galėtų įveikti šiuo metu kylančius iššūkius;

63. ragina Komisiją parengti visuotinę strategiją, kuria būtų siekiama susilpninti dominuojančią Rusijos Federacijos padėtį pasaulinėse trąšų ir maisto rinkose, ypač artimiausioje ES kaimynystėje, pabrėžiant, kad pasaulis turi tapti nepriklausomas nuo Rusijos eksporto, suteikiant galimybių ES kaimyninėms šalims ir visam pasauliui apsirūpinti iš atsinaujinančiųjų išteklių ir nenaudojant iškastinio kuro gaminamomis mažo anglies dioksido pėdsako trąšomis ir maistu;

64. primygtinai ragina Komisiją atsižvelgti į Jungtinio tyrimų centro atliktus poveikio tyrimus, kuriuose įspėjama apie neigiamą poveikį gamybai ir apsirūpinimo maistu saugumui, kurį trumpuoju laikotarpiu gali sukelti trąšų naudojimo apribojimas ūkininkams nepasiūlant perspektyvių komercinių alternatyvų;

o

o o

65. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Komisijai ir Tarybai.

([14]) https://commission.europa.eu/publications/analysis-main-drivers-food-security_en.